

LAKIALOITE 44/2014 vp

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) (myöh. vanhuspalvelulaki) siten, että lain henkilöstöä koskevaan 20 §:ään lisätään uusi kolmas momentti, jossa henkilöstön vähimmäismäärästä säädetään nykyistä tarkemmin.

Vanhuspalvelulain toimeenpanoa selkeyttämään ja tukemaan laaditut laatusuosituksot sisältävät ikääntyneiden henkilöiden hoitoon liittyviä ohjeistuksia ja suosituksia. Ikääntyneiden hoidon laadun parantamisen edellytykseksi laatusuosituksissa määritellään muun muassa henkilöstön määrää eli hoitajamitoitusta. Laatusuosituksissa esitetään henkilöstön vähimmäismääräksi tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa 0,50 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Mikäli terveyskeskusten vuodeosastoilla on pitkäaikaishoidossa asiakkaita, joiden hoidon tarve on perusteltu lääketieteellisesti tai turvallisen hoidon varmistamiseksi, vähimmäismitoitus on 0,60—0,70 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Laatusuosituksissa esitetty henkilöstön vähimmäismitoitus tarkoittaa todellista hoitoon osallistuvan henkilöstön mitoitusta, jossa pois-aolevien työntekijöiden osuus korvataan sijaisilla.

Laatusuosituksissa vanhuspalvelulakiin sisältyvä henkilöstöä koskeva säännös (20 §) edellyttää, että toimintayksikössä on oltava henkilöstö, jonka määrä ja tehtävä rakenne vastaavat iäkkäi-

den asiakkaiden toimintakyvyn edellyttämää palvelun tarvetta ja turvaa heille laadukkaat palvelut. Vanhuspalvelulain 20 §:n on arvioitu antavan laatusuosituksille ja viranomaisvalvonnalle aikaisempaa vankemman pohjan. Lakitasoiset säännökset on tarkoitettu vahvaksi tueksi muun muassa laatusuosituksessa esitettyyn henkilöstön määrään. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super on tehnyt selvityksen hoitajamitoituksen toteutumisesta ympärivuorokautisissa vanhusten asumispalveluissa. Selvitys suoritettiin tutkimalla toteutuneet henkilöstömitoitukset keväällä 2014 kolmen viikon työvuorolistoista sellaiselta ajanjaksolta, johon ei sisällynyt normaalisti arjesta poikkeavia juhlapäiviä tai lomajaksoja. Selvitykseen osallistuneet työpaikat olivat julkisia palveluntuottajia, ja laskennassa käytetty kaava oli sama kuin Valviran ja THL:n vuonna 2013 tekemässä selvityksessä. Valviran ja THL:n selvitys tehtiin ennen vanhuspalvelulain voimaantuloa, ja siitä selvisi, että hoitajamitoitus oli alle suositellun rajan noin joka viidennessä vanhusten asumisyksikössä. Tilanne oli sama sekä julkisissa että yksityisissä ympärivuorokautista hoitoa antavissa yksiköissä. Kysely selvitti myös sen, että toteutunut hoitajasuhde oli pienempi kuin oli suunniteltu. Superin tekemän vuoden 2014 kevään selvityksen mukaan henkilöstömitoituksen tilanne on edelleen vuoden 2013 tasolla, eli suositusten mukaista 0,50-tason henkilöstömitoitusta ei ole Suomessa saavutettu. Tilanne on huolestuttava, ja se on ristiriidas-

sa vanhuspalvelulain tarkoituksen ja suosituk-
sen kanssa. Vanhuspalvelulain säätämisen yh-
teydessä hallitus totesi, että mikäli vuoden 2014
loppuun mennessä suoritettua vaikutus-
arvioinnin yhteydessä ilmenee, että laatusuosi-
tuksen vähimmäismitoitus alittuu yhdessäkin
toimintayksikössä, valtioneuvosto antaa edus-
kunnalle esityksen vanhuspalvelulain täsmentä-
misestä. Tähän mennessä tulleiden tietojen ja
tutkimusten perusteella on hyvin epätodennä-
köistä, että suomalaisessa vanhustenhoidossa
tullaan pääsemään suositusten tasolle vuoden
2014 loppuun mennessä. Hoitajamitoituksessa
havaitut epäkohdat, hoitajamitoituksen ailahte-
levaisuus ja hoitajamitoituksen epätasapuolinen
jakautuminen ovat syitä siihen, että vanhuspal-

velulakia on ryhdyttävä täsmentämään hoitaja-
mitoituksen osalta välittömästi. Hoitajamitoi-
tuksen osalta tehostetun asumispalveluyksikön,
vanhainkodin ja pitkäaikaishoivaa tarjoavan
hoivayksikön hoitajamitoitusta on jokaista tar-
kasteltava myös erikseen, sillä hoivayksiköissä
on suuriakin eroja asiakkaiden hoidon vaativuu-
dessa. Hoitajamitoituksen täsmentäminen lail-
la turvaa muuttumattoman ja yhdenvertaisen
hoitajamitoituksen suomalaisessa vanhusten-
hoidossa ja vahvistaa hoitoisuudeltaan raskai-
den ja vaativien hoivayksiköiden resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-
kiehdotuksen:*

Laki

ikäntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ikäntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain (980/2012) 20 §:ään uusi 3 momentti, seuraavasti:

20 §

Henkilöstö

Henkilöstön vähimmäismäärä tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa on 0,50 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Terveystalveksusten tai muiden sellaisten hoivayksiköiden vuodeosastoilla, joissa on pitkäaikaishoidossa asiakkaita, joiden hoidon tarve on perusteltu lää-

ketieteellisesti tai turvallisen hoidon varmistamiseksi, vähimmäismitoitus on 0,70 hoitotyöntekijää asiakasta kohden. Henkilöstön vähimmäismitoitus tarkoittaa todellista hoitoon osallistuvan henkilöstön mitoitusta, jossa poissaolevien työntekijöiden osuus korvataan sijaisilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 2014

Arja Juvonen /ps
Anne Louhelainen /ps
Jari Lindström /ps
Johanna Jurva /ps
Hanna Mäntylä /ps
Ritva Elomaa /ps
Ismo Soukola /ps
Reijo Tossavainen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Juha Väättäinen /ps
Timo Soini /ps
Lauri Heikkilä /ps
Kimmo Kivelä /ps
Mika Niikko /ps
Ville Vähämäki /ps
Pentti Kettunen /ps
Laila Koskela /ps

Maria Tolppanen /ps
Lea Mäkipää /ps
Pentti Oinonen /ps
Ari Jalonen /ps
Mika Raatikainen /ps
Juho Eerola /ps
Reijo Hongisto /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Osmo Kokko /ps
Olli Immonen /ps
Maria Lohela /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Kauko Tuupainen /ps
Kaj Turunen /ps
Tom Packalén /ps
Pertti Virtanen /ps